

HOUD DE SLOOTKANTEN SCHOON !

Beschadigde palingfuiken op de Nieuwkoopse plassen

Op 29 december 1966 werd door mij een muskusratmelding onderzocht van een beroepsvisser te Nieuwkoop. Door een onbekend dier werden gaten gebeten in uitstaande palingfuiken, schade zeer plaatselijk. Als beschadigers van visfuiken zijn bekend: de wolhandkrab, otter, bruine rat en muskusrat (bisamrat). Al redenerend kwam ik tot de volgende voorlopige conclusie:

Wolhandkrab. Komt in ons land vrijwel niet meer voor. Is na een kortstondige invasie vrijwel geheel door parasieten uitgeroeid.

Otter. Komt op de Nieuwkoopse plassen inderdaad voor. Veroorzaakt aan visfuiken een ware ravage. Verplaatst zich vooral in de wintermaanden over grote afstanden. Het opvallende en afwijkende schadebeeld moet een ervaren visser bekend zijn.

Bruine rat. Beschadiging van visfuiken uitsluitend wanneer deze boven het wateroppervlak uitsteken.

Muskusrat. Gaten in het keelgedeelte gemaakt om aan verdrinkingsdood te ontsnappen. Buiten de trekperiode (maart/april en september/oktober) hebben bisamratten een vaste verblijfplaats met een kleine actieradius voor het verzamelen van voedsel.

Alles leek te wijzen in de richting van muskusrattenschade.

De beroepsvisser had in het slootgedeelte waarin de schade optrad, twee gazen fuiken geplaatst met de bedoeling de schadeveroorzaker te vangen. Groot was mijn opluchting toen bleek dat in een der fuiken een woelrat gevangen zat en geen muskusrat.

Als schadebeeld was het kapotbijten van palingfuiken door woelratten voor mij totaal nieuw. Daar woelrat en muskusrat zeer nauw aan elkaar verwant zijn en wat levenswijze betreft, ook veel met elkaar gemeen hebben, is een dergelijke schade, achteraf gezien, wel verklaarbaar.

Onverklaard bleef echter het zeer lokale karakter van de schade. Ook hiervoor was echter een aanvaardbare verklaring te vinden. Aanvankelijk werd de oplossing gezocht in het feit dat de schade pas optrad op het moment dat van perlon-fuiken overgeschakeld werd op nylon-fuiken. Daar de maaswijdte van de fuiken constant bleef, was uit deze constatering echter geen logische conclusie te trekken.

Gelijktijdig met de wijziging van het materiaal van de palingfuiken had de visser echter ook de sloot uitgediept. Met het baggermateriaal waren de slootkanten opgehoogd. Deze ophoging van de slootkanten geeft ons de oplossing van het raadsel.

Immers: door de ophoging werd eerst geheel aan de biotoopeisen van de woelrat voldaan. Geschikt voedsel was er overal te vinden, maar voldoende hoge slootkanten om holen te graven, zich te vestigen en te vermeerderen, waren zeer schaars aanwezig. Vandaar het plotselinge en zeer plaatselijke optreden van de schade, nadat de omstandigheden voor woelratten geschikt waren gemaakt.

Dit moeten wij bij de bestrijding van knaagdieren altijd voor ogen blijven houden: voedsel alleen is niet voldoende om een bepaalde plaats aantrekkelijk te maken voor vestiging. Een gunstig biotoop moet aan meer eisen voldoen.

januari 1967

J. W. Koenders,
Faunabeheer, Wageningen